ନାଗରିକଙ୍କୁ ପାତର ଅନ୍ତର କରିବା ଅନୁଚିତ ।

୧. ହିନ୍ଦୁ ବିବାହ ଆଇନ ୧୯୫୫ : ଏହି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବିବାହ ପାଇଁ ଝିଅର ବୟସ ୧୮ ବର୍ଷ ଓ ପୁଅର ବୟସ ୨୧ ବର୍ଷ । ଏହି ଆଇନ୍ ଏକପତି ଏବଂ ଏକପତ୍ନୀ ବିବାହକୁ ଆଇନ ସମ୍ମତ କରିଥିଲା ଏବଂ ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରିଥିଲା ।

୨. ହିନ୍ଦୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଆଇନ ୧୯୫୬ : ଏହି ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ବିବାହ ପରେ ମଧ୍ୟ ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିର ଭାଗୀଦାର ହୋଇପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଅର୍ଜିତ କରିଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅଧିକାର ରହିଥାଏ କିନ୍ତୁ ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସମାନ ଭାଗ ପାଇବାର ସେମିତି କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ।

୩. ଯୌତୁକ ନିବାରଣ ଆଇନ ୧୯୬୧ (Dowry Prohibition Act 1961)

ଏହି ଆଇନ୍ ଯୌତୁକ ଦେବା ଓ ନେବା ଉଭୟ ଉପରେ କଟକଣା ଜାରି କରିଥାଏ । ଏହା ୧୯୮୪ ଓ ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ଦୁଇଥର କେତେକାଂଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥିଲା ।

୪. ମାତୃତ୍ୱ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଆଇନ ୧୯୬୧ (Maternity Benefit Act 1961) : ଏହି ଆଇନ୍ ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରେ ଜଣେ ସରକାରୀ ମହିଳା କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପୁରା ଦରମା ସହିତ ୧୩୫ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛୁଟି ଦେଇଥାଏ । ଯେଉଁ ମହିଳାମାନେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ କ୍ରମାଗତ ୮୦ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ କରିଥିବେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଟେ । କଳକାରଖାନା, ଖଣି, ଦୋକାନ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଦପ୍ତରର କାମ କରୁଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

୫. ସମାନ ପାରିଶ୍ରମିକ ଆଇନ ୧୯୭୬ (Equal Remuneration Act 1976) : ଏହି ଆଇନ ଅନୁସାରେ ସମାନ କାମ ସମାନ ପାରିଶ୍ରମିକ ବା ବେତନ ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳାଙ୍କୁ ମିଳିଥାଏ ।

୬. ମହିଳା ଅଶ୍ଳୀଳ ଚିତ୍ରଣ (ପ୍ରତିରୋଧ) ଆଇନ ୧୯୮୬ (The Indecent Representation of Women prohibition Act 1986) : ଏହି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଜ୍ଞାପନ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଅଶ୍ଳୀଳ ଚିତ୍ରଣ କଲେ ଦଣ୍ଡନୀୟ ହେବେ ।

ଉପର ଲିଖିତ ଆଇନଗୁଡିକ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେତେକ ଆଇନ ଯଥା- ହିନ୍ଦୁ ଆଡପ୍ସନ ଓ ମେଣ୍ଟେନାନ୍ସ ଆଇନ ୧୯୫୬, ଇମୋରାଲ ଟ୍ରାଫିକ ପ୍ରିଭେନ୍ସନ ଆଇନ ୧୯୫୬ ଏବଂ ୧୯୮୬, ଫାମିଲି କୋର୍ଟ ଆଇନ ୧୯୮୪ ଏବଂ ନ୍ୟାସନାଲ କମିଶନ ଫର ୱିମେନ ଆଇନ ୧୯୯୦ ଇତ୍ୟାଦି ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଣୟନ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରକୃତରେ ନାରୀ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ସମ୍ବିଧାନରେ

ମଧ୍ୟ ଅନେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଅଛି । ସ୍ୱାଧୀନତାର ୬୫ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଯଦିଓ ମହିଳାଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ବିକାଶ ଘଟିଅଛି, ତଥାପି ଆଉ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ଖୁବ୍ କମ୍ ।

ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଟେବୁଲ ନଂ.୧ ୧୯୦୧ ମସିହା ଜନଗଣନା ଠାରୁ ୨୦୦୧ ଜନଗଣନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ତାରତମ୍ୟକୁ (୧୦୦୦ ପୁରୁଷ କେତେଜଣ ମହିଳା) ସୂଚାଇଥାଏ ।

୧୯୦୧ ମସିହାରେ ୧୦୦୦ ପୁରୁଷରେ ୯୭୨ ଜଣ ମହିଳା ଥିବାସ୍ଥଳେ ୧୯୯୧ ମସିହାର ମହିଳାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୦ ପୁରୁଷରେ ୯୨୭କୁ କମି ଆସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୨୦୦୧ ଜନଗଣନାରେ ଅଳ୍ପ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ୧୦୦୦ ପୁରୁଷରେ ୯୩୩ ମହିଳା ଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ, ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏଗୁଡିକରେ ଅନେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଯଥା- କେରଳ ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଯେଉଁଠି ପୁରୁଷଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅପେକ୍ଷା ସ୍ତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟରେ ଝିଅପିଲାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା (୦-୧୨ମାସ ମଧ୍ୟରେ) ଏବଂ ୧ ବର୍ଷରୁ ୬ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ କମିଛି ଯାହାକି ଏକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଆୟୁଷ ଏଠାରେ ବଢ଼ିଛି, ଯାହା ୧୯୦୧ ମସିହାରେ ଶତକଡ଼ା ୨୩.୩ ଭାଗ ଥିଲା ତାହା ୧୯୯୭ ମସିହା ବେଳକୁ ୬୧.୮ ବର୍ଷ ବୟସରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ଅବଶ୍ୟ, ଏଥିପାଇଁ ଆମର ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି । କିନ୍ତୁ ପିଲା ଜନ୍ମ ହେଲାବେଳେ ମା'ର ମୃତ୍ୟୁ ୧୯୯୨ ମସିହାରେ ୧,୦୦,୦୦୦ରେ ୪୨୪ ଥିବାବେଳେ ୧୯୯୮ ମସିହାରେ ଏହା ୫୪୦ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ହିସାବରୁ ଜଣାପଡେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଭାରତରେ ୮୦,୦୦୦ ମହିଳା ଛୁଆ ଜନ୍ମ ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଶତକଡ଼ା ୩୪ ଭାଗ ମହିଳା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଚିକିତ୍ସିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣଗୁଡିକ ହେଲା- କମ୍ ବୟସରେ ବିବାହ, ଶୀଘ୍ର ପିଲା ଜନ୍ମ କରିବା, ପରିପୃଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ଅଭାବ, ଘର କାମର ଜଞ୍ଜାଳ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗୁଁ ମହିଳାମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଅବନତି ଦେଖାଦେଇଥାଏ ।

ଟେବୁଲ ନଂ.୧ ଭାରତର ଲିଙ୍ଗ ହାର (India's Sex Ratio)

ଜନଗଣନା ପର୍ବ	ପୁରୁଷ	ମହିଳା
୧୯୦୧	୧୦୦୦	୯୭୨
୧୯୧୧	୧୦୦୦	୯୬୪
୧୯୨୧	୧୦୦୦	୯୫୫
୧୯୩୧	୧୦୦୦	୯୫୦

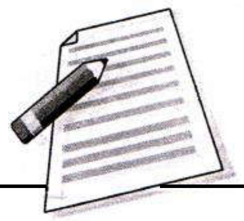

୧୯୪୧	୧୦୦୦	୯୪୫
୧୯୫୧	୧୦୦୦	୯୪୬
୧୯୬୧	୧୦୦୦	୯୪୧
୧୯୭୧	୧୦୦୦	୯୩୦
୧୯୮୧	୧୦୦୦	୯୩୪
୧୯୯୧	୧୦୦୦	୯୨୭
୨୦୦୧	୧୦୦୦	୯୩୩

(Source - Census of India)

ମହିଳା ସାକ୍ଷରତା ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ୩୯.୪୦ ଭାଗ ଥିବାବେଳେ ଏହା ୨୦୦୧ ମସିହାରେ ୧୫ ଭାଗ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ୫୪.୧୬ ଭାଗ ହୋଇଥିଲା । ଏଣୁ ୧୯୫୧ ମସିହାରୁ ୨୦୦୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୫୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ୧୯୯୧ରୁ ୨୦୦୧ ମସିହା ୧୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମହିଳା ନିରକ୍ଷରତା ହାର ୫୪.୧୬ ଭାଗ ହୋଇଥିଲା ।

ଟେବୁଲ ନଂ.୨ ଭାରତର ସାକ୍ଷରତା ହାର (Literacy Rates in India)

ଜନଗଣନା ବର୍ଷ	ଲୋକ	ପୁରୁଷ	ମହିଳା
୧୯୫୧	୧୮.୩୩	୨୭.୧୬	୮.୮୬
୧୯୬୧	୨୮.୩୧	୪୦.୪୦	୧୫.୩୪
୧୯୭୧	୩୪.୪୫	୪୫.୯୫	୨୧.୯୭
୧୯୮୧	୪୩.୫୬ (୪୧.୪୨)	୫୬.୩୭ (୫୩.୪୫)	୨୯.୭୫ (୨୮.୪୬)
୧୯୯୧	୫୨.୧୧	୬୩.୮୬	୩୯.୪୨
୨୦୦୧	୬୫.୩୮	୭୫.୮୫	୫୪.୧୬

Sources : NIPCED Statistics on children in India-1992)

ବି.ଦ୍ର : ୧୯୫୧, ୧୯୬୧, ୧୯୭୧ ମସିହା ଜନଗଣନାଗୁଡ଼ିକରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ କିମ୍ବା ତାଠାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୟସର ଲୋକଙ୍କୁ ଗଣନା କରାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ୭ ବର୍ଷ

କିମ୍ବା ତାଠାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୟସର ଲୋକଙ୍କୁ ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପରେ ବନ୍ଧନୀରେ ଥିବା ସଂଖ୍ୟାଗୁଡିକ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ବୟସର ଓ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ଲୋକଙ୍କୁ ନିଆଯାଇଥିଲା ।

ଏଗୁଡିକ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ୨୦୦୧-୨୦୦୨ ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଲେଖାଯାଇଅଛି ।

ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ ହେତୁ ବହୁତ ମହିଳା ଅନେକଗୁଡିଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ମହିଳା ସେମାନେ ଯେ କେବଳ ଦକ୍ଷତା ଦେଖେଇନାହାନ୍ତି ବରଂ ରୋଜଗାର କରିବାର ପନ୍ଥା ନିଜେ ବାହାର କରିଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ସାକ୍ଷରତା ହାର ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି ତଥାପି ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଅନେକ ରାଜ୍ୟ ତତ୍ପରତା ଦେଖେଇ ନାହାନ୍ତି । କେରଳ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଗୋଆ, ମିଜୋରାମ, ତାମିଲନାଡୁ ଏବଂ ଅନେକ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ସାକ୍ଷରତା ହାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ଥିବା ବେଳେ ରାଜସ୍ଥାନ ଓ ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡରେ ଏହାର ହାର ନିରାଶଜନକ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ, ବିଦ୍ୟାଳୟ ଛାଡିବା (Scool Drop out) ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ ଅଧିକ । ଏହାର କାରଣ ହେଲା- ଝିଅ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାପାଇଁ ବିଶେଷ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ମାଗଣା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସ୍ୱାଧୀନତାର ୬୫ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଝିଅମାନେ ପାରିବାରିକ ବୋଝ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କାରଣ ହେତୁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଫାଇଦା ଉଠାଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ମହିଳାମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନର ହାର ଅତି ନ୍ୟୁନ । ଏହା ମହିଳାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୩.୩ ଭାଗ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ପୁରୁଷଙ୍କ ହାର ୫୭.୬ ଭାଗ ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ୧୭ ଭାଗ ମହିଳା ସଙ୍ଗଠିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ (Origniised Sector) କାମ କରିଥାନ୍ତି ।

ଯଦିଓ ଅନେକଗୁଡିଏ ଆଇନ୍, ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ହିଂସାରୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଅଛି ତଥାପି ହିଂସାର ହାର ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ହାଲୁକା ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ମହିଳା ସଂଗଠନଗୁଡିକର ଆନ୍ଦୋଳନ ହେତୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ପ୍ରତି ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି ହେତୁ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅସମାନତା ଦୂରୀଭୂତ ହୋଇଛି । ତଥାପି ମହିଳାମାନଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଆହୁରି ଅନେକ କିଛି କରିବା ଉଚିତ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି ଘଟିବ ।

ପାଠଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ୩୨.୪

ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛି ଲେଖ ।

୧. ହିନ୍ଦୁ ବିବାହ ଆଇନ .... ବିଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ।

(କ) ୧୯୫୬ (ଖ) ୧୯୫୫ (ଗ) ୧୯୭୬ (ଘ)୧୯୬୧

୨. ୨୦୦୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ପୁରୁଷ-ସ୍ତ୍ରୀର ହାର କେତେ ?

(କ) ୯୨୭ (ଖ)୯୩୩ (ଗ) ୯୬୦ (ଘ)୯୨୯

୩. ୨୦୦୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ମହିଳା ସାକ୍ଷରତା ହାର ଶତକଡ଼ା .... ଭାଗ ।

(କ) ୫୪.୧୬ (ଖ) ୫୬.୩୭ (ଗ) ୫୩.୪୫ (ଘ) ୫୨.୧୧

୪. ଭାରତର ଏକମାତ୍ର ରାଜ୍ୟ .... ଯେଉଁଠି ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ ମହିଳା ସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ ।

(କ) ଗୋଆ (ଖ) କେରଳ (ଗ) ସିକିମ୍ (ଘ) ତାମିଲନାଡୁ

ତୁମେ କ'ଣ ଶିକ୍ଷା କଲ (What you have learnt)

ଭାରତରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥିତି ତିନୋଟି ବିଭିନ୍ନ ସମୟ ଦେଇ ଗତି କରିଅଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- ପ୍ରାଚୀନଯୁଗ, ମଧ୍ୟଯୁଗ ଓ ଆଧୁନିକ ଯୁଗ ।

ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗ (Ancient period)

- ବୈଦିକ ଯୁଗ ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ମହିଳାମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚରେ ଥିଲା । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା ହାସଲ କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ନିଜ ଜୀବନ ସାଥୀ ମଧ୍ୟ ବାଛି ପାରୁଥିଲେ । ସତୀପ୍ରଥା ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ଓ ବିଧବା ବିବାହର କଟକଣା ଇତ୍ୟାଦି ନଥିଲା ।

- ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତ, ଭାରତୀୟ ସମାଜ ଉପରେ ଗଭୀର ଭାବେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଝିଅମାନେ ରାମଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ ସୀତାଙ୍କୁ ଆଦର୍ଶ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । କାରଣ ସେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଂଗେ ବଣକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ମହାଭାରତର ମୁଖ୍ୟ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ଦ୍ରୌପଦୀ ସାହସ ଓ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପରିଚୟ ଦେଇପାରିଥିଲେ ।

- ଏହି ସମୟରେ ଜୈନ ଧର୍ମ ଓ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନର ସହ ଗ୍ରହଣ କରି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥିଲା । ଉଭୟ ଧର୍ମ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଧାର୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲା । ମହିଳାମାନେ ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ପାଇଁ ଘର ବାହାରକୁ ଆସି ପାରୁଥିଲେ ।

- କିନ୍ତୁ ବୈଦିକ ଯୁଗର ଶେଷ ଭାଗରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥିତିରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଦେଲା । ଏହାର କାରଣ ବଂଶରକ୍ଷା ପାଇଁ ପୁଅମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଗଲା ଓ

ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ କରାଗଲା । ଏଣୁ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ପାରିବାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବାକୁ ପଡିଲା ।

- ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରର ଦୁଇଟି ପରିଚିତ ବା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଆଚରଣ ସଂହିତା ମନୁସ୍ମୃତି ଓ ଯାଜ୍ଞବଳ୍କ ସ୍ମୃତି ମହିଳାମାନଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଚଳପ୍ରଚଳନରେ କଟକଣା ଜାରି କଲା । ସାମାଜିକ କଳଙ୍କ ଯଥା- ବାଲ୍ୟ ବିବାହ, ଶିକ୍ଷାକୁ ଅମାନ୍ୟ, ବିଧବା ବିବାହରେ କଟକଣା, ସତୀପ୍ରଥା ପ୍ରଚଳନ ଇତ୍ୟାଦି ନାରୀର ସ୍ଥିତିକୁ ନିମ୍ନଗାମୀ କଲା ।

ମଧ୍ୟଯୁଗ (Medieval Period)

ମଧ୍ୟଯୁଗ ଭାରତରେ ଇସଲାମ ଧର୍ମର ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲା । ପରଦା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେତୁ ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାଜିକ ମିଳାମିଶାରେ କଟକଣା ଥିଲା । ଯେହେତୁ ମୁସଲମାନ ପରସ୍ନାଲ ଆଇନ, ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ, ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଚୟନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରୁଥିଲା । ମୁସଲ୍‌ମାନ ମହିଳାମାନେ ଅତି ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ । ଅନେକ ହିନ୍ଦୁ ମହିଳା ମଧ୍ୟ ପରଦା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ରାଜପୁତ୍ ମହିଳାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତୀ ବା ଜଉହର୍ (Jauhar) ବେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା ।

ଆଧୁନିକ ଯୁଗ (Modern Period)

- ଯଦିଓ ଇଂରେଜମାନେ ଭାରତକୁ ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଆସିଥିଲେ, ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।
- ଭାରତୀୟ ସମାଜ ସଂସ୍କାରକ ରାଜା ରାମମୋହନ ରାୟ, ଈଶ୍ୱରଚନ୍ଦ୍ର ବିଦ୍ୟାସାଗର, ହରବିଲ୍ ଦାସ ସାରଦା ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଫଳରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ବିଧବା ପୁନର୍ବିବାହ ଆଇନ, ସତୀପ୍ରଥା ପ୍ରତିରୋଧ ଆଇନ, ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିରୋଧ ଆଇନ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କାରକମାନେ ନାରୀ ଶିକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଥିଲେ ।
- ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ ପରେ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରଭେଦକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଉଭୟଙ୍କୁ ସମାନ ଅଧିକାର ଦେଇଛି ।
- ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା ଓ କଟକଣାରୁ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଅନେକ ଗୁଡିଏ ଆଇନ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଯଥା- ବିବାହ-ବିଚ୍ଛେଦ ଆଇନ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଆଇନ, ସମାନ ବେତନ ଓ ମାତୃତ୍ୱ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଆଇନ୍ ।
- ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାର ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ଯଦିଓ ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥିତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକାଶ ଘଟିଛି ତଥାପି ନିରକ୍ଷରତା, ହିଂସା, ରଗ୍‌ଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଳି କେତେକ ଅବସ୍ଥା ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଦେଖାଯାଏ ।

- ଏହା ସତ ଯେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ହୋଇଅଛି, କିନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ସମାଜ ଏମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଭାବି ପୁରୁଷ ସହିତ ସମାନ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରସ୍ଥିତିରେ ସୁଧାର ଆଣିବାକୁ ହେଲେ ଆମର ବିଚାରଧାରାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ପଡିବ ।

ପାଠ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ (Terminal Question)

ନିମ୍ନରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡିକର ଉତ୍ତର ୨୦୦-୩୦୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ

୧. ପ୍ରାକ୍ ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖ ।

୨. ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର କାଳରେ କେଉଁ କେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ମହିଳାମାନଙ୍କର ପ୍ରସ୍ଥିତିରେ ଅଧଃପତନ ହୋଇଥିଲା ?

୩. ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ସମୟରେ ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର ଆନ୍ଦୋଳନର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟଗୁଡିକ ଲେଖ ।

୪. ମହିଳାମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ପ୍ରଣୟିତ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଆଇନଗୁଡିକର ପ୍ରଭାବ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ କେଉଁଭଳି ଭାବେ ରହିଅଛି ?

ପରିଭାଷା (Glossary)

୧. ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ବାରଣ ଆଇନ : ଏହି ଆଇନ ଅନୁସାରେ ବିବାହ ପାଇଁ ଝିଅର ବୟସ ୧୪ ବର୍ଷ ଓ ପୁଅର ବୟସ ୧୮ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ହିନ୍ଦୁ ବିବାହ ଆଇନ ୧୯୫୫ ଅନୁଯାୟୀ ଝିଅର ସର୍ବନିମ୍ନ ବୟସ ୧୫ ବର୍ଷ । ୧୯୭୬ ମସିହାରେ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ବାରଣ ଆଇନର କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଝିଅ ଓ ପୁଅର ବୟସ ୧୮ ଓ ୨୧ ବର୍ଷ ରଖାଗଲା ।

୨. ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର : ଧାର୍ମିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେଉଁଥିରେ ଆଚରଣ ସଂହିତା ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ।

୩. ମହାକାବ୍ୟ : ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତ ହେଉଛି ଦୁଇଟି ମହାକାବ୍ୟ ।

୪. ମଧ୍ୟଯୁଗ : ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୧୦୦ ମସିହାରୁ ୧୭୦୦ ମସିହାକୁ ମଧ୍ୟଯୁଗ କୁହାଯାଏ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ଇସଲାମ୍ ଧର୍ମର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲା ।

୫. ପିତୃପ୍ରଧାନ : ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପୁରୁଷର ପ୍ରାଧାନ୍ୟତା ଥାଏ । ପୁରୁଷ ପ୍ରଧାନ ବା ମୁଖ୍ୟ ସମାଜରେ ପରିବାରର ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି କର୍ତ୍ତା ହୋଇଥାନ୍ତି । ପରିବାରଟି ପୁରୁଷ ଭିତ୍ତିକ

ହୋଇଥାଏ ଓ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ସେହିମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି । ପିତୃକୈନ୍ଦ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ପୁରୁଷ ଭିତ୍ତିରେ ଜଣାଯାଇଥାଏ ।

୬. **ରକ୍‌ବୈଦିକ ଯୁଗ :** ରକ୍‌ବେଦର ସମୟକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାକ୍‌ବୈଦିକ ଯୁଗ କୁହାଯାଏ ।

୭. **ସତୀ :** ସ୍ୱାମୀର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଜଣେ ବିଧବା ତା'ର ସ୍ୱାମୀର ଜଳୁଥିବା ଚିତାରେ ଝାସ ଦେଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥାଏ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇଥାଏ ।

ପାଠଗତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡିକର ଉତ୍ତର

୩୨.୧ (୧) ରକ୍‌ବୈଦିକ ଯୁଗ (୨) ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତ
(୩) ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ମହାନତା

୩୨.୨ (୧) ଠିକ୍ (୨) ଭୁଲ
(୩) ଭୁଲ (୪) ଠିକ୍

୩୨.୩ (୧) ୧୮୨୯ (୨) ହରବିଲ୍ ଦାସ ସାରଦା
(୩) ଗାନ୍ଧିଜୀ (୪) ଜ୍ୟୋତି ବା ଫୁଲେ

୩୨.୪ (୧) ୧୯୫୫ (୨) ୯୩୩
(୩) ୫୪.୧୬ (୪) କେରଳ